

DOI: <https://doi.org/10.36719/2663-4619/93/35-41>

Minayə Fərzəliyeva
Bakı Avrasiya Universiteti
bakalavriat
minayeferzeliyeva41@gmail.com

ƏSRİN LİDERİ – HEYDƏR ƏLİYEV!

Xülasə

Hər bir dövr öz liderlərini yetişdirir. Şəxsiyyəti lider edən başlıca keyfiyyətlər ağıl, enerji, xarakter, möhkəm iradə, yüksək təşkilatçılıq qabiliyyətidir. Xalq tarixi marağının bütün mükəmməlliyi ilə liderin şəxsində təzahür edir. Milli lider xalqı birləşdirir və onun idealları uğrunda qətiyyətlə mübarizə aparır.

Türk milləti XX əsrdə dünyaya iki böyük lider bəxş edib. Atatürk və Heydər Əliyev. Biri Osmanlı imperiyasının süqutu ərəfəsində yaranan ağır vəziyyətdə, Anadolu türk varlığının işğalçı qüvvələr tərəfindən məhv edilmək istənilməsi bir məqamda milli mübarizənin ön sıralarına çıxaraq türk millətini və dövlətçiliyini xilas etmişdir. Digəri isə Sovet İmperiyasının süqutu ərəfəsində Azərbaycanın müstəqillik əldə etməsindən sonra yaranmış ağır vəziyyətdə milli mübarizənin əsl liderinə çevrilərək Qafqazda həqiqi müstəqil Azərbaycan dövlətini qurmuşdur. Dünyanın liderlik zirvəsində olanlar sırasında H.Əliyevin xüsusi yeri vardır. H. Əliyev lider kimi cəmiyyətə və dünyaya təsiri olduqca güclü idi. O öz tarixi vəzifəsini hələ ötən əsrin 60-cı illərinin sonundan başlayaraq qeyri-adi cəsarətlə həyata keçirməyə başlamışdı. Bugünkü müstəqil Azərbaycan dövlətinin əsaslarını ölkədə sənaye və istehsal sahələrinin yaradılması onun adı ilə bağlıdır. Görkəmli siyasi və dövlət xadimi Heydər Əliyevin fəaliyyəti nəticəsində Azərbaycan bir dövlət kimi zamanın sərt sınaqlarından uğurla çıxıb bilmiş, onun müəyyənləşdirdiyi inkişaf strategiyasına uyğun olaraq həyata keçirilən müdrik siyasi tədbirlər sayəsində bu gün Azərbaycan Respublikası dünya dövlətləri birliyində öz layiqli yerini tutmuş, mütərəqqi və beynəlxalq standartlara uyğun islahatlar nəticəsində demokratik, hüquqi və sivil bir dövlət qurulmuş, ölkəmizin iqtisadi müstəqilliyinə nail olunmaqla xalqımızın xoşbəxt gələcəyi üçün bütün təminatlar yaradılmış, qanunun aliliyinə, insan hüquq və azadlıqlarına real təminat verən vətəndaş cəmiyyəti formalaşdırılmışdır. Hakimiyyət böhranının yaşandığı və ölkədə anarxiyanın tüğyan etdiyi, ölkəmizin vətəndaş müharibəsi astanasında və dövlət müstəqilliyinin itirilməsi təhlükəsi qarşısında qaldığı bir zamanda Azərbaycanda siyasi hakimiyyətə xalqın təkidi ilə qayıdan Heydər Əliyevin müdrikliyi sayəsində müstəqilliyimizin itirilməsi təhlükəsi birdəfəlik aradan qaldırılmış, dövlətçiliyimizin mövcudluğu üçün böyük təhlükə olan dövlət çevrilişi cəhdlərinin və siyasi terror aktlarının, qeyri-konstitusion yolla hakimiyyətə gəlmək iddialarının qarşısı alınmışdır.

Açar sözlər: lider, təhsil, demokratik dövlət quruluşu, strategiya, xarici siyasət, beynəlxalq təşkilatlar

Minaya Farzaliyeva
Baku Eurasian University
bachelors
minayeferzeliyeva41@gmail.com

The leader of the century – Heydar Aliyev!

Abstract

Every era produces its leaders. The main qualities that make a personality a leader are intelligence, energy, character, strong will, high organizational ability. People's historical curiosity is manifested in the person of the leader with all its perfection. A national leader unites the people and fights resolutely for their ideals.

The Turkish nation gave the world two great leaders in the 20th century. Atatürk and Heydar Aliyev. One of them saved the Turkish nation and statehood by coming to the forefront of the national struggle in the difficult situation that arose on the eve of the fall of the Ottoman Empire, when the

Anatolian Turkish existence was wanted to be destroyed by the invading forces. The other, on the eve of the fall of the Soviet Empire, became the real leader of the national struggle in the difficult situation after the independence of Azerbaijan, and established a truly independent state of Azerbaijan in the Caucasus. H. Aliyev has a special place among those who are at the top of the world's leadership. H. Aliyev's influence on society and the world as a leader was very strong. He began to fulfill his historical duty with extraordinary courage starting from the end of the 60s of the last century. The foundation of today's independent state of Azerbaijan is connected with the creation of industrial and production areas in the country. As a result of the activities of the prominent politician and statesman Heydar Aliyev, Azerbaijan as a state was able to successfully overcome the harsh tests of time, thanks to the wise political measures implemented in accordance with the development strategy defined by him, today the Republic of Azerbaijan has taken its rightful place in the world community of states, progressive and reforms in accordance with international standards. As a result, a democratic, legal and civilized state was established, all guarantees for the happy future of our people were created by achieving the economic independence of our country, and a civil society was formed that provides a real guarantee of the rule of law, human rights and freedoms. Thanks to the wisdom of Heydar Aliyev, who returned to political power in Azerbaijan at the insistence of the people, at a time when there was a crisis of power and anarchy was raging in the country, our country was on the verge of a civil war and was facing the threat of losing state independence, the threat of losing our independence was once and for all eliminated, and the attempts of a coup d'état, which was a great threat to the existence of our statehood, and acts of political terrorism and claims of coming to power in an unconstitutional way have been prevented.

Keywords: *lider, education, democratic government establishment, strategy, foreign policy, international organization*

Giriş

“Xalqın, Vətənin taleyi hər bir insanın taleyinə bağlı olmalıdır”.

H.Əliyev

“Xalq dövlət üçün yox, dövlət xalq üçün olmalıdır”.

H.Əliyev

Biz bu gün Azərbaycan tarixində Heydər Əliyev erasını yaratmış Ulu öndər haqqında danışarkən, adətən, Onu bir Ümummilli lider kimi səciyyələndiririk. Əlbəttə, bu, mübahisəsiz olaraq belədir. Amma bu zaman bizə elə gəlir ki, Heydər Əliyevin fəaliyyətini bir qədər məhdudlaşdırmış oluruq. Onun fəaliyyətinə bir qədər sırf milli kontekstdə yanaşmış oluruq. Lakin Heydər Əliyev şəxsiyyəti və Onun fəaliyyəti təkcə Azərbaycanın etnosiyasi coğrafiyası ilə bağlı deyil və Ulu öndərin bir siyasətçi kimi fəaliyyəti də Azərbaycanın etnosiyasi coğrafiyası ilə məhdudlaşmır. O, istər Sovet xalqları müstəvisində və istərsə də Şərqi Avropadan tutmuş, hətta, Afrika ölkələrinə qədər olan xalqların tarixində rol oynamış, onların yaxından tanıdığı və onların həyatına təsir edəcək proseslərə imza atmış bir şəxsiyyətdir. Ona görə də, hesab edirik ki, bu gün Ulu öndəri hörmətlə anarkən Heydər Əliyevşünasların və Heydər Əliyev sevrələrin, tədqiqatçıların araşdırmalı olduğu elmi istiqamətlərdən biri də, məhz, bu olmalıdır.

Azərbaycan təhsilinin çiçəklənməsində və inkişafında görkəmli dövlət xadimi ümumilliy lider Heydər Əliyevin müstəsna xidmətləri olmuşdur. H. Əliyev ölkənin, xalqın hərtərəfli rifahı və uğur qazanmasında təhsilin xüsusi rolunu həmişə nəzərə almış, yüksək qiymətləndirmişdir. Ulu öndər bu barədə deyirdi: “Təhsil hər bir dövlətin, ölkənin, cəmiyyətin həyatının, fəaliyyətinin mühüm bir hissəsidir. Cəmiyyət təhsilsiz inkişaf edə bilməz” (1).

Ümumilli lider Heydər Əliyevin Sovet Azərbaycanına rəhbərlik etdiyi illərdə 5 yeni ali təhsil müəssisəsi açılmış, ali məktəblərdə təhsil alanların sayı 70 mindən 100 minə qədər artmışdır. Eləcə də dahi rəhbər keçmiş ittifaqın ən nüfuzlu təhsil müəssisələrində azərbaycanlıların oxumasına çalışmış və bu istiqamətdə əsaslı dönüş yaratmışdır. Məhz Heydər Əliyevin birbaşa himayəsi nəticəsində 1970-ci ildən başlayaraq hər il 800-900 nəfər gənc SSR-nin nüfuzlu təhsil müəssisələrinə ali təhsil almağa göndərilmişdir ki, bu da respublikanın milli kadr potensialının daha da gücləndirilməsinə imkan yaratmışdır.

H.Əliyev milli müstəqillik siyasətində milli iftixar hissənə, onun gənclərdə tərbiyə edilməsinə çalışır, gənc nəsle xalqımızın milli mənəvi dəyərlərinə hörmətlə yanaşmağı, bu dəyərlərin qorunmasını, inkişafını və gələcək nəsillərə ötürülməsini aşılayırdı. “Biz öz tarixi köklərimizlə, milli-mənəvi ənənələrimizə, böyük tariximizlə fəxr edə bilərik” (Heydər Əliyev irsini araşdırma mərkəzi, 2011: 76).

Azərbaycan təhsilinin bütün pillələrində ulu öndərin rolu hər zaman ön plana çəkilmiş, təhsil sahəsində aparılan islahatlar hər zaman yenilənmiş və təhsilin beynəlxalq əlaqələri genişlənərək dünya təhsil sistemində inteqrasiyası intensivləşmişdir. Həmişə bu şüar irəli olmuşdur sağlam təhsil alan gənclik-sağlam gələcəkdir!

Heydər Əliyevin siyasəti təkcə Azərbaycanın deyil, bütün Qafqazın sülh və rifah şəraitində yaşayışına istiqamətlənmişdir. Bu mənada Rusiya Xalqlar Assambleyasının sədri, tanınmış siyasi xadim Ramazan Abdulfətovun belə bir fikrini xatırlatmaq gərəkdir: “*H.Əliyevin Qafqaz tarixindəki rolunu əlli ildən sonra anlamaq, dərk etmək mümkün olacaq. H.Əliyev tarixi şəxsiyyət və Qafqazın fəxridir. Sovet dövründə də fəxri olmuşdur. Belə nəhəng lider təkcə Azərbaycana deyil, bütün Qafqaza və onun hüduddlarından kənarda da lazımdır*” (Hüseynova, 2008: 358-359).

Heydər Əliyev erası -biz Ulu öndərin fəaliyyətinə, Azərbaycan xalqı qarşısında xidmətlərinə nəzər saldıqda görəcəyik ki, dediyimiz bu era ayrı-ayrı qatlardan və mərhələlərdən ibarətdir. Bu qatların və mərhələlərin hər biri Azərbaycan xalqının tarixində ayrıca səhifədir. Ən əsası odur ki, bu səhifələr Azərbaycan xalqının və dövlətinin inkişafını özündə ehtiva edən, onu stimullaşdıran səhifələrdir. Əlbəttə ki, Ulu öndərin hakimiyyətinin ikinci dövrü Onun SSRİ rəhbərliyinə aparılması ilə bağlıdır.

Bu dövrdə də yenə Azərbaycan daima Ulu öndərin diqqətində olmaqla respublikamızın inkişafı başlıca məsələ kimi SSRİ rəhbərliyinin diqqət mərkəzində tutulurdu. Və nəhayət Ulu öndərin sonrakı mərhələdəki fəaliyyəti Onu artıq müstəqil bir dövlətin, müstəqil bir xalqın lideri kimi səciyyələndirməyə imkan verir. Genetik olaraq, liderlik keyfiyyətlərinə və yüksək xarizmaya sahib olan Heydər Əliyev heç kəsin proqnozlaşdırma bilməyəcəyi proseslər baş verərkən, XX əsrin sonlarında bunları proqnozlaşdırmağı, həmçinin, öz yeri və mövqeyini bu proseslərin içində müəyyənləşdirməyi dəqiqliklə bacarırdı. Eyni zamanda, Onun qəbul etdiyi şəxsi qərarlar bir növ Azərbaycan xalqının siyasi qərarlarına çevrilirdi. Ən əsası isə bu qərarlar uzaqgörən və məqsədyönlü, konkret hədəfə doğru istiqamətlənmiş olduğu üçün bizim ümumilli yolumuzu işıqlandıran mayaka çevrildi.

Azərbaycan xalqının, onun tarixinin son yarıməsrlilik dövrü xalqın milli mənəvi dəyərlərinin qorunması, sosial həyat tərzinin yaxşılaşdırılması, demokratik inkişafın yüksəlişinə nail olunması, təhsilin səviyyəsinin möhkəmləndirilməsi, dünya Azərbaycanlılarının monolit bir qüvvə kimi təşkilatlanması H.Əliyev strategiyasının uğurlu təzahürləri kimi qeyd olunmalıdır.

H.Əliyev siyasəti təkcə Azərbaycanın deyil, bütün Qafqazın sülh və rifah.

Ötən əsrin 90-cı illərinin əvvəllərində cəmiyyət həyatının bütün sferalarını bürümüş anarxiya, siyasi xaos ölkənin dinamik inkişafını təmin etmək gücündə olan strategiyanın mövcud olmasının xəbərçisi idi. H.Əliyevin milli həmrəylik ideyası, hər bir vətəndaşın özünü dövlətinə və dövlətçiliyinə bağlı hesab etməsi, dövlətin hər bir insana, hər bir insanın isə öz dövlətçiliyinə xidmət etmə amalı 1995-ci ildə qəbul olunmuş konstitusiyada öz əksini tapmışdır (Rzayev, 8-10).

Konstitusiyada hakimiyyətin bölünməsi prinsipinin ifadəsini tapması dövlət hakimiyyətinin həyata keçirilməsinin əsas prinsipidir. Azərbaycan Respublikasında dövlət hakimiyyəti hakimiyyətlərin bölünməsi prinsipi əsasında təşkil edilir:

- qanunvercilik hakimiyyətini Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi həyata keçirir;
- icra hakimiyyəti Azərbaycan Respublikasının prezidentinə mənsubdur;
- məhkəmə hakimiyyətini Azərbaycan Respublikasının məhkəmələri həyata keçirir (Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası, 2006: 413).

Hakimiyyətlərin bölünməsi prinsipinin əsas mahiyyəti ondan ibarətdir ki, dövlət hakimiyyəti bir əldə, yaxud hakimiyyətin ayrı-ayrı qollarında cəmlənməməli, əksinə həmin hakimiyyət qolları arasında tarazlaşdırılmış şəkildə bölünməlidir.

Birbaşa demokratiyanın ən uğurlu modellərindən biri yerli özünüidarəetmə orqanlarıdır. Belə ki, 2 iyul 1999-cu il tarixdə “Bələdiyyələrin statusu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu təsbit edilmişdir. Həmin tarixdə, eyni zamanda “Bələdiyyələrə seçkilərin qaydaları haqqında” qanun da qəbul olunmuşdur. 12 dekabr 1999-cu il tarixdə ölkədə keçirilən ilk bələdiyyə seçkilərində 22 min nəfərdən artıq bələdiyyə üzvü seçilmiş və 2667 yerli özünü idarəetmə orqanı təşkil olunmuşdur (Əsgərov, 2011: 7).

Bu orqanların təkmilləşdirilməsi prosesi ölkədə hüquqi dövlət və vətəndaş quruculuğu, dövlətin və cəmiyyətin idarə olunmasının səmərəliliyinin və etibarlılığının artırılması istiqamətində atılmış ən əhəmiyyətli addımlardan biridir.

Ulu öndər elə böyük dövlət və siyasi xadimlərdən idi ki, dövlətçiliyin siyasi-ideoloji əsaslarını yaratmaqla bərabər, eyni zamanda, onun varisliliyini də təmin etdi. Hər hansı bir dövlətin var olması üçün mütləq ideoloji-siyasi varislik lazımdır. Əgər bu olmasa, dövlət bir nüfuzla, liderə, bir fiziki şəxsə bağlı olduqda, o şəxsin fiziki-bioloji mövcudluğu bitdikdən sonra dövlətin də ömrü bitir. Məhz bunu bilən Ulu öndər dövlətçiliyimizin siyasi-ideoloji varisliliyini də təmin etmiş oldu.

10 oktyabr 1993-cü ildə Azərbaycan Respublikasının prezidenti, ümumilli lider Heydər Əliyev demişdir ki, dövlətimizin müstəqilliyinin möhkəmləndirilməsi yolundakı əsas vəzifələrdən biri Azərbaycanın mənafeyini beynəlxalq aləmdə qorumağa imkan verən səriştəli xarici siyasətdir. Onun ən vacib amalı ölkənin müstəqilliyini və suverenliyini möhkəmləndirilmək idi, dövlətin xarici siyasətinin prioriteti Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin sülh yolu ilə həlli, Azərbaycanın beynəlxalq səviyyədə tanınmış sərhədləri daxilində ərazi bütövlüyünün bərpası idi. Lakin məlumdur ki, Ermənistanın qeyri destruktiv mövqeyi İkinci Qarabağ savaşına və Heydər Əliyev strategiyasının layiqli davamçısı İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkəmiz tərəfindən düşmənin darmadağın olmasına gətirib çıxardı.

H.Əliyev irsinin təhlili göstərir ki, beynəlxalq təşkilatlarla münasibətlərdə prezident Heydər Əliyevin çoxşaxəlifəliyyətinin əsas məzmununu hər zaman Dağlıq Qarabağ probleminin beynəlxalq normalara uyğun, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü çərçivəsində həll olunması təşkil edir. Azərbaycan Respublikası 1992-ci il martın 2-də BMT-nin üzvlüyünə qəbul olundu. 1994-cü il sentyabrın 29-da Nyu-Yorkda BMT Baş Məclisinin 49-cu sessiyasında Azərbaycan Respublikasının prezidenti Heydər Əliyev öz çıxışında Dağlıq Qarabağ problemi ilə bağlı bir çox vacib məqamlara toxundu. O öz çıxışında Ermənistanın təcavüzkar siyasəti nəticəsində Azərbaycan ərazisinin iyirmi faizdən çoxunun işğal edildiyini, 50 mindən çox Azərbaycanlının öz dədə-baba yurdundan didərgin salındığını, 20 mindən çox adamın həlak olduğunu və 100 minə yaxın adamın yaralandığını bildirmişdir.

1996-cı il 22 aprel tarixində Lüksemburqda Azərbaycan Respublikası və Avropa birliyi arasında tərəfdaşlıq və əməkdaşlıq imzalandı. Bu mərasimdə ki çıxışında H.Əliyev Azərbaycan və Avropa arasında inteqrasiya proseslərinin gələcəyinə böyük ümidlər bəslədiyiniz və ölkəmizin bərabərhüquqlu tərəfdaş kimi bu proseslərdə fəal iştirak edəcəyini bildirmişdir (Həsənov, 2005: 11).

Azərbaycan Respublikasının siyasi və hərbi təhlükəsizliyini təmin etmək məqsədilə Heydər Əliyev müasir dünyada ən güclü və nüfuzlu hərbi-siyasi təşkilat olan NATO ilə əməkdaşlığa da üstünlük vermişdir. Buna görə də 1994-cü ildə may ayının 4-də NATO-nun mənzil-qərargahı olan Brüssel şəhərinə səfər edərək orada “Sülh Naminə Tərəfdaşlıq Proqramının çərçivə sənədinə imza çəkmişdir. Sənəd imzalandıqdan sonra Azərbaycan - NATO əlaqələrinin dinamik inkişafı başlandı (Mehdiyev, 2004: 422).

Qeyd edim ki, Azərbaycan BMT, ATƏT, Avropa Şurası, MDB, GUAM, İKT, QİƏT, İƏT kimi beynəlxalq təşkilatların üzvüdür. Heydər Əliyev siyasi mühitində böyümüş və bu gün onun uğurlu

siyasətinin davamçısı Azərbaycan Respublikasının prezidenti İlham Əliyevdir. O, Ulu öndər məktəbinin məzunudur. İlham Əliyev hakimiyyətə gəldiyi ilk gündən etibarən hökuməti xalqın vicdanlı xidmətçisi kimi qiymətləndirmişdir.

Azərbaycan Respublikasının prezidenti İlham Əliyev 44 günlük Vətən müharibəsində ağıllı və uzaqgörən siyasəti ilə Qarabağ həsrətini uğurla başa çatdırdı. Xalqımızın ən ağırlı yeri olan Qarabağ həsrəti Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin başçılığı, Azərbaycan ordusunun mərdliyi, əzmliliyi ilə Azərbaycana qələbə gətirdi. Prezidentimiz yeni reallıqlar yaradaraq düşməni “dəmir yumruq” la əzib məhv etdi. Bütün bunlar ulu öndərimiz Heydər Əliyevin daim arzusunda olduğu və bu gün gerçəkləşən amallarıdır. Heydər Əliyevin cismən yoxluğu, ideallarından pöhrələnən uğurları özünün həyatda ikən görə bilməməsi qəlbimizi nə qədər göynətsə də, biz bu nailiyyətlərin hər birində ulu öndərin nurlu simasını görürük, onun varlığını hiss edirik. Və bu hiss, Heydər Əliyevin Azərbaycanın bugünündən şad ruhunu bütün qəlbi ilə duyan hər bir insanın daşımali olduğu əbədi bir vəzifəni müəyyənləşdirir – Heydər Əliyev ideyalarına sadiqlik.

Heydər Əliyev üçün biz çoxlu titullar deyə bilərik. Ümummilli lider, Ulu öndər, Azərbaycan Respublikasının siyasi rəhbəri, Sovet İttifaqı Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin Siyasi Bürosunun üzvü, müstəqil Azərbaycan Respublikasının Prezidenti və s. Bunlar əlbəttə ki, hamısı bir titul, bir vəzifədir. Amma Heydər Əliyev şəxsiyyəti bütün bunların hamısının fəvqündə duran bir nümunədir. Yəni, bu bir həqiqətdir ki, bütün bu vəzifələrdən və titullardan Heydər Əliyev Azərbaycan xalqının milli və dövlətçilik maraqlarının təmin olunması üçün istifadə etdi. O, bir millət mücahidi idi, xalq mücahidi idi, Azərbaycan xalqının böyük mücahidi idi, Azərbaycan xalqını beynəlxalq münasibətlərdə böyük arenaya çıxarmağı qarşısına məqsəd qoymuşdu. Azərbaycan həqiqətlərini dünyaya çatdırmağı qarşısına məqsəd qoymuşdu. Müstəqil Azərbaycan dövlətinin əbədi olmasını qarşısına məqsəd qoymuş böyük bir mücahid idi. Prezidentlikdən tutmuş digər titul və vəzifələr isə Onun üçün, məhz, bu məqsədləri həyata keçirmək üçün bir mexanizm və vasitə idi. Ona görə də, Ulu öndər Heydər Əliyev Azərbaycan xalqı tərəfindən daima hörmətlə anılacaq. Xalqımız var olduqca O, da yaşayacaqdır (“Xalq qəzeti”, 2011: 7).

Ümummilli liderin müəyyən etdiyi inkişaf strategiyasını son illərdə uğurla reallaşdıran Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin ölkəyə rəhbərlik fəaliyyətini diqqətlə nəzərdən keçirdikdə, onun xalqına, dövlətinə necə bağlı lider olduğu bir daha təsdiqini tapır. Dövlət başçısı zaman etibarilə qısa, mahiyyətə böyük 5 illik dövr ərzində yeni əsrin lideri kimi sübuta yetirdi ki, xalq öz taleyini ona etibar etməkdə qətiyyətə yanılmamışdır. Dövlət başçısının idarəçilik keyfiyyətlərindən ən mühümünü, şübhəsiz, uzun illər boyu zərrə-zərrə formalaşaraq sabitləşmiş milli dövlətçilik ənənələrinə sadiqlikdir. Cənab İlham Əliyevin həyata keçirdiyi məqsədyönlü siyasət nəticəsində son illər əldə etdiyimiz uğurlar da elə bu amilə əsaslanır. Siyasi illüziyalardan, populizmdən uzaq olması, problemlərə rəşional mövqedən və real situasiyadan yanaşması, gerçəkliyi təhrif etməməsi, praqmatizmi cənab İlham Əliyevin yetkin və peşəkar siyasətçi portretini formalaşdırır. Bütün bu keyfiyyətləri dövlət başçısının malik olduğu yüksək qətiyyət, intellekt, enerji, potensial, işgüzarlıq, novatorluq və birləşdiricilik məziyyətləri tamamlayır. Milli maraqları və mənəvi dəyərləri ümumbəşəri ideallarla ahəngdar şəkildə uzlaşdırmaq bacarığı, intellektual səviyyə, universal bilik və akademik təhsil, dəmir məntiq və möhkəm iradə – bütün bunlar cənab İlham Əliyevin yetkin siyasi obrazını şərtləndirir. Azərbaycanda ictimai-siyasi sabitliyin, vətəndaş sülhü və həmrəyliyin qorunub saxlanması naminə ilk gündən nümayiş etdirdiyi yüksək prinsipiallıq, qətiyyət və əzmkarlıq da dövlət başçısının istənilən ekstremal situasiyada çevik və optimal qərar qəbul edən qətiyyətli lider olduğunu göstərmişdir (Əliyev, 1997: 597). 2003-cü ilin postseçki mərhələsi nihilist, radikal və ziddiyyətli siyasiləşmə ilə müşayiət olunsada, cənab İlham Əliyev siyasi iradə göstərərək bu neqativ meyillərin qarşısını əzmkarlıqla almış, ölkənin yenidən xaos və anarxiya mühitinə yuvarlanmasına yol verməmişdir. Seçki ərəfəsində və sonra respublikada ictimai-siyasi sabitlik, dövlətçilik əleyhinə yönəlmiş xarici və daxili təzahürlərin qətiyyətlə aradan qaldırılması dövlət başçısının xalqın dəstəyinə arxalanan, dövlətçiliyin müdafiəsi üçün zəruri keyfiyyətlərə malik lider olduğunu sübuta yetirmişdir. Əsl liderlik, şübhəsiz, xalq kütlələrini milli məram və məqsədlər ətrafında birləşdirmək bacarığında ifadə olunur. Bu nöqtəyi-nəzərdən Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin liderlik xüsusiyyətləri onun ideyalarının inteqrativ-birləşdirici mahiyyətindən, ilk növbədə, hər

bir vətəndaşın maraqlarına hesablanmasından irəli gəlir. Dövlət başçısının milli birlik və həmrəylik konsepsiyası dərin məzmun yükü ilə cəmiyyətin mənəvi bütövlüyündə və monolitliyində aparıcı amilə çevrilməkdən savayı, həm də ona xalqı öz ətrafında birləşdirmək, milli ideallar ətrafında səfərbər etmək imkanı vermişdir. Cənab İlham Əliyev səlahiyyətlərinin icrasına başladığı ilk gündən cəmiyyətin bütün siyasi qüvvələrinin, sosial qruplarının, dini-etnik konfessiyalarının birliyini təmin etmək istiqamətində ardıcıl siyasət yürüdü (‘‘Azərbaycan’’, 2009: 2).

Heydər Əliyev üçün biz çoxlu titullar deyə bilərik. Ümummilli lider, Ulu öndər, Azərbaycan Respublikasının siyasi rəhbəri, Sovet İttifaqı Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin Siyasi Bürosunun üzvü, müstəqil Azərbaycan Respublikasının Prezidenti və s. Bunlar əlbəttə ki, hamısı bir titul, bir vəzifədir. Amma Heydər Əliyev şəxsiyyəti bütün bunların hamısının fəvqündə duran bir nümunədir. Yəni, bu bir həqiqətdir ki, bütün bu vəzifələrdən və titullardan Heydər Əliyev Azərbaycan xalqının milli və dövlətçilik maraqlarının təmin olunması üçün istifadə etdi. O, bir millət mücahidi idi, xalq mücahidi idi, Azərbaycan xalqının böyük mücahidi idi, Azərbaycan xalqını beynəlxalq münasibətlərdə böyük arenaya çıxarmağı qarşısına məqsəd qoymuşdu. Azərbaycan həqiqətlərini dünyaya çatdırmağı qarşısına məqsəd qoymuşdu. Müstəqil Azərbaycan dövlətinin əbədi olmasını qarşısına məqsəd qoymuş böyük bir mücahid idi. Prezidentlikdən tutmuş digər titul və vəzifələr isə Onun üçün, məhz, bu məqsədləri həyata keçirmək üçün bir mexanizm və vasitə idi. Ona görə də, Ulu öndər Heydər Əliyev Azərbaycan xalqı tərəfindən daima hörmətlə anılacaq. Xalqımız var olduqca O, da yaşayacaqdır (Yeni Azərbaycan, 2011: 4).

Liderlər tarix yaradır, əsrlər keçir unudulmurlar, unudulmayacaqlar. Bizim əbədi liderimiz- Heydər Əliyev!

Nəticə

Heydər Əliyevin irsi milli quruculuq strategiyasıdır, bu irsin aktual mənası ulu öndərin pragmatik bir dövlətçi olmasıdır. Ona görə istər siyasi təbliğatda, istər tədris və təhsildə, istərsə də elmi sahədə əsas diqqət bu cəhətlərə yönəlməlidir. Bu gün respublikamızda Heydər Əliyev siyasəti davam edir. Rəhbərin siyasi varisi Prezident İlham Əliyev onun milli tərəqqi və quruculuq xəttinə sadıqdır. Ölkəmizdə misilsiz dəyişikliklər baş verir, paytaxtımız yeniləşir, arxitektura görkəmi tamam təzələnir. İnsanların rifahı, yeni iş yerlərinin açılması, iqtisadi layihələrin gerçəkləşdirilməsi ölkə rəhbərinin daim diqqət mərkəzindədir. Prezidentimiz dünya maliyyə böhranının ölkəmizə daha az ziyan vurması üçün lazımı olan bütün tədbirləri görür, sadə, sırası vətəndaşların bu böhrandan ziyan çəkməməsi naminə hər şeyi edir. Heydər Əliyevin qırx il əvvəl Azərbaycanda hakimiyyətə gəlməsi həm də xalqın tarixində Milli Qurtuluş epoxasının başlanğıcı idi. Ulu öndərin 1993-cü ilin 15 iyunundakı qayıdışı isə xalqın həqiqi milliqurtuluşu idi. Ona görə də qədirbilən xalqımız bu günü öz sevimli bayramı kimi qeyd edir.

Ədəbiyyat

1. Əliyev, H. Müdrik kəlamları təhsil haqqında (internet saytı).
2. Heydər Əliyev irsini araşdırma mərkəzi. (2011). Bakı-Brüssel (Azərbaycan-Avropa ittifaqı münasibətləri). Bakı: CBC Polygraphic Production, 413 s.
3. Hüseynova, İ. (2008). Heydər Əliyev və Qafqazda sülh prosesi. Bakı, Çəşoğlu.
4. Rzayev, R. Ümummilli liderin hüquqi baxışlarının Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasında təzahürü. Respublika. 10.05.2013, № 99, s.8-10.
5. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası. (2006). Bakı.
6. Əsgərov, Z. (2011). H.Əliyevin xarici siyasət strategiyası və Azərbaycan milli təhlükəsizliyi. Azərbaycan, 7 may, 7 s.
7. Həsənov, Ə. (2005). Müasir beynəlxalq münasibətlər və Azərbaycanın xarici siyasəti. Dərslük. Bakı: Azərbaycan.
8. Mehdiyev, R. (2004). Dünyanı heyran qoyan insan. Buraxılışa məsul. Bakı: Azərneşr.
9. ‘‘Xalq qəzeti’’. (2011). 6 may. № 97, 7 s.

10. Əliyev, H. (1997). Müstəqilliyimiz əbədidir: çıxışlar, nitqlər, bəyanatlar, məktublar, müsahibələr. L kitab. Bakı: “Azərneşr”, 597 s.
11. “Azərbaycan”. (2009). 11 iyun. № 125, 2 s.
12. Yeni Azərbaycan. (2011). 6 may, 4 s.

Göndərilib: 25.05.2023

Qəbul edilib: 08.07.2023